

Tarja Cronberg: Nu är det hög tid få ett totalförbud av kärnvapen

Kärnvapen är ett maktmedel, ändå handlar det i grunden om att förintä hela mänskligheten. Tarja Cronberg har länge arbetat för fred och säkerhet och hennes röst blir allvarlig när hon talar om kriget i Ukraina.

Tarja Cronberg, tidigare arbetsminister i Finland och Europaparlamentariker, är i dag verksam vid Sipri, Stockholms internationella fredsforskningsinstitut. Till vardags bor hon i Danmark. Hon är internationellt ansedd och känd som internationell expert i kärnvapenfrågor. I morgon talar hon vid Kastelholmssamtalen om fred på Åland.

Cronberg ser med stor oro på kärnvapenhotet från Ryssland och förstår inte motståndet i Europa mot ett kärnvapenförbud.

Fem länder kan ha kärnvapen i dag: Ryssland, Kina, USA, Frankrike och Storbritannien. Därutöver har fyra länder kärnvapen utan lov, nämligen Indien, Pakistan, Nordkorea och Israel.

– Det är helt absurt med tanke på de katastrofala konsekvenserna av en atombomb, säger Tarja Cronberg, som vi når per telefon i Joensuu. Linjen knastrar och det hörs att hon är på promenad. Hon byter snabbt mellan sina ämnen: politik och forskning.

– Den 22 januari 2021 trädde FN:s konvention om förbud mot kärnvapen i kraft. Kärnvapen blev då förbjudna enligt internationell lag, men medan 89 länder har skrivit under och 59 redan förpliktat sig att följa avtalet har varken Finland, Sverige eller de andra nordiska länderna skrivit under. Europeiska kärnvapenländer som Storbritannien och Frankrike är dessutom aggressiva motståndare i debatten. Frankrike har en stor nukleär industri och i Storbritannien har man satsat mycket pengar på kärnvapen, säger Cronberg.

– Det handlar om makt. Men i slutändan handlar det om att förintä hela mänskligheten.

Hon använder sig av ordet absurd igen.

– Det finns över 13 000 kärnvapen i världen i dag. 200 är nog för att utplåna oss.

– Jag är rädd för att en atombomb ska behöva explodera någonstans innan alla förstår konsekvenserna av den politik som förs. Först då kommer alla få bråttom med att avskaffa dessa vapen.

”Vi kan aldrig vara säkra”

När Ryssland tog kontrollen över Krim i februari 2014 skapades grunden för det nu pågående kriget i Ukraina, men EU tog inte tag i de problemen i tillräckligt god tid, menar Cronberg.

– Och nu har Ryssland tagit till kärnvapenhotet.

Tror du att det är ett verkligt hot?

– Hotet är verkligt, men om det betyder att Ryssland faktiskt angriper med kärnvapen är osäkert. Därremot ökar risken för olyckor när

■ Tarja Cronberg är känd som internationell expert i kärnvapenfrågor och ställer sitt hopp till ett fredsavtal mellan Ryssland och Ukraina. Men hon tror att det kommer att ta tid.

FOTO: HEIKKI SAUKKOMAA/LEHTIKUVA

”Det finns inte några begränsade kärnvapenkrig. Det borde göra att tvekan hos alla inblandade parter är stor.

kärnvapen sätts i högre beredskap, som nu är fallet i Ryssland.

– Om ett land skickar i väg en kärnvapenmissil någonstans, får de med största sannolikhet inom kort en liknande attack tillbaka. Kriget eskalerar och det finns inte några begränsade kärnvapenkrig.

Cronberg betonar att det därför är extra viktigt nu att bevara de avtal som man enades om 2015, men som Trumpadministrationen slopade. USA:s nuvarande president Joe Biden har lagt avtalet på agendan igen. Men diskussionerna står just nu stilla.

– Just nu hoppas jag på ett fredsavtal mellan Ryssland och Ukraina – ett avtal som bägge parter kan se som en fördel – så att dödandet slutar och ett förtroende kan byggas upp igen.

Hennes röst är allvarlig.
– Men det kommer att ta lång tid.

Farligt med misstro

När Cronberg satt med i Europaparlamentets Irandelegation följde hon intensivt med förhandlingarna om ett kärnvapenavtal med Iran. Ett avtal som man enades om 2015, men som Trumpadministrationen slopade. USA:s nuvarande president Joe Biden har lagt avtalet på agendan igen. Men diskussionerna står just nu stilla.

– En intressant erfarenhet av hela den processen var att det trots

FAKTA

Kastelholmssamtalen 2022

● Ålands fredsinstituts årliga samtal om fred, Kastelholmssamtalen, sker i morgon, den 30 mars. Samtalen hålls i år för åttonde gången och i anslutning till Ålands demilitariseringsdag. Kastelholmssamtalens beskyddare är Finlands tidigare president Tarja Halonen.

● Temat för årets samtal är "Genombrott eller sammanbrott? Om förtroendeskapande och nedrustning i dag". En av talar-

na är Tarja Cronberg. De andra två är Stefan Löfven, Sveriges tidigare statsminister och Mikael Wigell från Utrikespolitiska institutet i Finland.

● Frågeställningar som tas upp är bland annat om det räcker med militära svar på de komplexa frågor vi ställs inför i dag. Vad kan politiken och diplomatin göra i detta läge? Hur kan vi stärka tilliten och samarbetet runt Östersjön?

● Samtalet livesänds online med start kl. 13.30 EEST. Mer info på: www.peace.ax

misstankar om att Iran hade kärnvapen aldrig hittades några. Sedan dess har Iran dessutom aktivt följt sin del av avtalet medan amerikanerna lämnade det.

Det får henne att fundera på kärnvapenhotet i det dagsaktuella världsläget.

– Ibland kan misstro ställa till det. Jag tänker på Nordkorea, sä-

ger hon och funderar på västvärldens roll i det att landet skaffade sig kärnvapen – kan västvärldens misstankar ha varit en delorsak?

– Vi ska vara försiktiga, vi vet inte vad vi kan driva varandra till.

LIZ LINDVALL
nyheter@hbl.fi